

Risicoparagraaf

februari, maart en april 2020

Inleiding

In het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' is vastgelegd dat projectrisico's worden verantwoord in de kwartaalrapportages die aan zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten worden verstrekt. In het handboek grote projecten is ook aandacht voor risicobeheersing en het rapportagesysteem voor de grote projecten (IPA) is hierop ingericht.

Tegelijkertijd met deze kwartaalrapportages wordt ook informatie verstrekt over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel en daarmee ook over andere provinciale risico's.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

Overzicht risico's eerste kwartaalrapportage 2020

-
- Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder
 - Wettelijk milieutaken (BRIKS/BRZO/PxQ)
 - Thermphos
 - Waterdunen Beheer
 - Controle POP-2/POP-3 en overige Europese gelden
 - Openbaar vervoer (Connexxion)
 - Garantstelling ZB
 - Cybercrime
 - Tekort in Faunafonds
 - Westerscheldeferry
 - Wijziging licentiestructuur

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder, Wettelijke milieutaken, Thermphos en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Waterdunen beheer en op de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de vierde kwartaalrapportage 2019 zijn de risico's Thermphos en Waterdunen Beheer lager (zie toelichting). Er zijn 4 nieuwe risico's bij gekomen. Twee nieuwe risico's worden veroorzaakt door de ontstane situatie vanwege Corona. Dit betreft de teruglopende inkomsten voor de Westerschelde Ferry en Openbaar vervoer (Connexxion). Vanuit het Rijk worden er om de negatieve effecten van de door haar genomen maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te bestrijden noodfondsen (NOW-gelden, beschikbaarheidsvergoeding) ingezet. Het risico bestaat dat deze aanvullende middelen onvoldoende zijn om de verliezen te compenseren.

Daarnaast zijn er nieuwe risico's met betrekking tot Cybercrime en terugbetaling van Europese POP middelen. Cybercrime is hetzelfde als cybercriminaliteit of computercriminaliteit. Hierbij gaat het om misdaad gepleegd met ICT, gericht op ICT en kan zowel van buiten de organisatie komen als van binnenuit. Als een cybercrime-aanval, in welke vorm dan ook, slaagt en onze systemen raakt, dan kunnen de gevolgen voor financiën, imago, kwaliteit en tijd enorm zijn.

Waterdunen beheer

Voor Waterdunen is er een harde knip aangebracht tussen de uitvoerings- en beheerfase van Waterdunen. De risico's van de uitvoeringsfase zijn onderdeel van het groot project Waterdunen en worden toegelicht in de voortgangsrapportage van Waterdunen. De risico's van de beheerfase zijn door de knip geen onderdeel van het groot project, maar worden meegenomen in de berekening van het provinciaal risicoprofiel.

In de beheerfase gaat het om het beheer en onderhoud van het gebied Waterdunen. Op hoofdlijnen is duidelijk dat beheer en onderhoud na de grondoverdracht /-uitruil aan de projectpartners toekomt en zij als nieuwe eigenaren hiervoor verantwoordelijk zijn. In de beheerfase is de provincie echter voor enkele jaren mede-risicodragers voor de inlaatkreek en de zandvang. De financiële gevolgen van risico's in deze periode zijn ingeschat en meegenomen in de berekening van de benodigde risicobuffer. Voor Waterdunen is een belangrijk risico het definitief openen van de getijdenduiker in relatie tot het waterbezwaar. Naar aanleiding van onderzoek van RHDHV naar het waterbezwaar is gebleken dat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn die betrekking hebben op de beheerfase. De risico's voor de beheerfase zijn daarmee significant afgenomen ten opzichte van het vorige rapportagemoment.

Wettelijke milieutaken

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR).

Voor wat betreft de RUD is in 2017 het aantal uren bepaald dat gemiddeld aan bepaalde producten wordt besteed. Dat is opgenomen in het zogenaamde PxQ rapport. Daarmee wordt bij de financiële afrekening naar de opdrachtgevers, waaronder de provincie, gerekend. In 2019 heeft een evaluatie van deze kentallen plaats gevonden. De evaluatie pxq is eind 2019 beschikbaar gekomen. Maar de financiële consequenties daarvan moet de RUD nog berekenen per deelnemer. Dan zal duidelijk worden of de in de najaarsnota 2018 aanvullend beschikbaar gestelde € 150.000 voldoende is of dat er nog extra geld benodigd is.

De BRIKS taken (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) kunnen een onderdeel uitmaken van de omgevingsvergunningen die de omgevingsdiensten DCMR en de RUD aan de bedrijven verlenen waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Tot nu toe geven de gemeenten adviezen inzake de BRIKS taken aan de omgevingsdiensten. De kosten hiervan worden gedekt door de leges die de gemeenten hiervoor heffen. Sinds 2017 is het wettelijk geregeld dat de BRIKS taken voor de provinciale bedrijven door de omgevingsdiensten moeten worden uitgevoerd. In 2020 moet worden becijferd hoeveel geld structureel beschikbaar moet zijn voor BRIKS uitvoering (inclusief toezicht op asbestsaneringen) door RUD en DCMR en welk deel daarvan niet door, de provincie te heffen, leges gedekt kan worden.

Per 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat betekent dat er structureel meer uren nodig kunnen zijn voor de Brzo werkzaamheden.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Thermphos

In december 2017 hebben het Rijk, NV Zeeland Seaports en de provincie Zeeland de financiële overeenkomst sanering Thermphos ondertekend. In deze overeenkomst hebben de drie partijen afspraken gemaakt over het ter beschikking stellen van een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. In deze overeenkomst is in artikel 5 opgenomen dat financiële tegenvallers en meevallers ten opzichte van het taakstellende budget door Partijen in gelijke delen, namelijk ieder voor 1/3 deel, worden gedeeld. Door ondertekening van de financiële overeenkomst staat de provincie Zeeland dus voor 1/3 garant voor eventuele tegenvallers, die de risicoreserve van € 17,8 miljoen (als onderdeel van het totale taakstellende budget 129,5 miljoen) te boven gaan, bij de sanering Thermphos.

Gezien de financiële bijdrage en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mee- en tegenvallers stuurt de Provincie als mede-opdrachtgever op de opdracht voor de sanering, de kosten en de risicobeheersing. Van Citters Beheer levert hiervoor kwartaalrapportages en de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' stelt de kwartaalrapportages vast. De prognose van VCB is dat de fysieke sanering eind 2020 zal zijn afgerond, binnen het beschikbare budget. De administratieve afhandeling zal dan medio 2021 gereed zijn. Daarnaast is het Thermphos terrein in april fosforveilig verklaard door VCB en de toezichthoudende instanties. Op grond van deze positieve ontwikkeling en de kwartaalrapportage Q4-2019 van VCB is dit risico naar beneden bijgesteld.

Benodigde risicobuffer

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door Provinciale Staten vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € 6,0 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

(bedragen x € 1 miljoen)

Beschikbare risicobuffer

Algemene reserve (na verwerking voorjaarsnota 2020)	16,8
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting	13,3
Ruimte meerjarenbegroting (na verwerking voorjaarsnota 2020)	2,7
Totaal	32,8

De omvang van de onderdelen van de beschikbare risicobuffer is gelijk aan de stand in het laatste zichtjaar van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting, zijnde 2023. In bovenstaande opstelling is uitgegaan van cijfers inclusief de verwerking van de Jaarstukken 2019 en de Voorjaarsnota 2020.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{32,8}{6,0} = 5,5$$

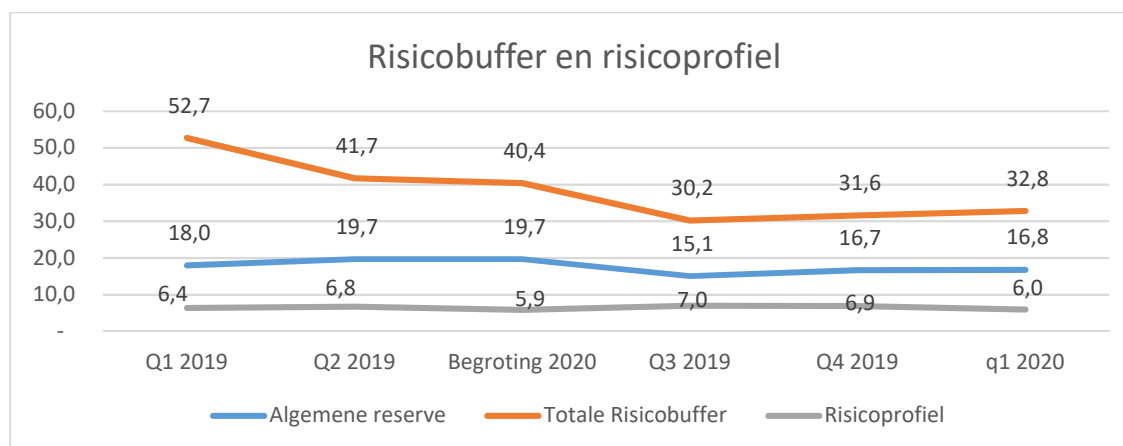
Ratio Algemene reserve

De Algemene reserve bevat het vrije vermogen van de Provincie en fungeert daardoor als primaire risicobuffer. Provinciale Staten hebben besloten dat de Algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer, zodat het mogelijk is om met de algemene reserve de risico's af te dekken. Bij de berekening van de ratio Algemene reserve wordt uitgegaan van de laagste stand van de algemene reserve in de toekomstige jaren van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting. De laagste stand van de Algemene reserve doet zich voor in 2023.

$$\text{Ratio Algemene reserve} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{16,8}{6,0} = 2,8$$

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de provincie is afhankelijk van meerdere factoren en wijzigt daardoor voortdurend. De ontwikkeling van (onderdelen van) het provinciaal weerstandsvermogen ziet er als volgt uit.

De risicobuffer stijgt licht ten opzichten van de 4^e kwartaalrapportage 2019 en het risicoprofiel is licht gedaald als gevolg van een daling van de risico's met betrekking tot Waterdunen beheer en Thermphos. Als de risicobuffer stijgt en het risicoprofiel daalt, betekent dit dat de ratio's stijgen zoals in onderstaande grafiek is te zien.

